

Genveje til flere energibesparelser

Indspil til kommende energiaftale

Indhold

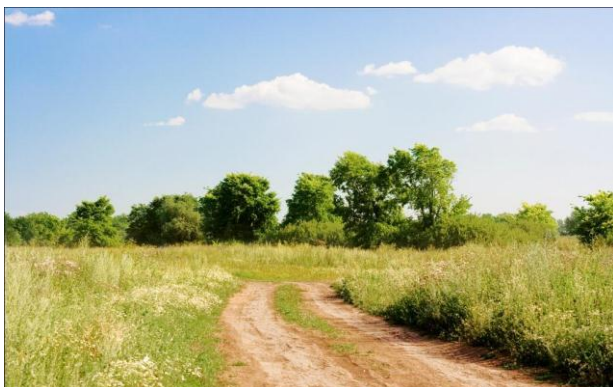
Introduktion – visioner baseret på erfaringer	3
Genvej til handling.....	3
1. Bygninger	4
1.1 Alle bygningsrenoveringer skal være energirenoveringer	4
1.1.1 Ejer/lejer-problematikken	4
1.1.2 Landsbyggefonden skal også dække energirenovering.....	5
1.1.3 Økonomiske incitamenter til energirenovering	5
1.2 Forsyning og bygninger i overgangstider	6
2. Den offentlige sektor	7
2.1 De grundlæggende betingelser for energibesparelser.....	7
2.2 Kommuner og regioner som VE-producenter?	8
3. Industrien	8
4. Initiativer på tværs af sektorer	9
4.1 Energibesparelser i driften	9
4.2 Manglende viden og opmærksomhed	10
4.2.1 Vi mangler et mål.....	10
4.3 Ny viden og nye redskaber	10
4.4 Markedet for energi og energibesparelser.....	11
Hvor er markedspladsen?.....	11

Introduktion – visioner baseret på erfaringer

Der er skrevet og sagt meget om energibesparelser i 2010: Klimakommissionens rapport anbefalede en 25 % reduktion af det endelige energiforbrug, der kom nyt bygningsreglement med stramning af energikravene, der blev underskrevet en ny aftale med energiselskaberne, et nyt Center for Energibesparelser så dagens lys og ministeren etablerede et Energispareråd. Alligevel mangler vi stadig en overordnet handlingsplan for energibesparelser. En plan med præcise mål, der giver plads til ambitiøse og konsekvente tiltag.

Genvej til handling

En ny energiaftale kunne fungere som en sådan overordnet plan, men regeringens udspil til aftalen er først offentliggjort den 24. februar 2011 i form af "Energistrategi 2050", og den vil næppe blive udmøntet i en ny bred og langsigtet energipolitisk aftale inden det folketingsvalg, der senest skal afholdes til november. Det betyder, at det danske samfund kommer til at stå i et politisk vakuum uden mulighed for at vurdere hvilke mål de forskellige aktører, private såvel

som offentlige, skal styre efter. Det betyder også, at Energiforum Danmark lige nu har en unik mulighed for at inspirere politikerne og anvise dem en række genveje til konkret handling og gennemførte energibesparelser.

Derfor har Energiforum Danmark blandt de knap 500 aktive medlemmer samlet gode ideer til et katalog over initiativer der fremmer energibesparelser. Et katalog vi stiller til fri afbenyttelse for alle med interesse for energibesparelser.

Energiforum Danmark repræsenterer knap 500 energiansvarlige fagfolk fra mere end 350 forskellige private og offentlige virksomheder. Fra Vesthimmerlands kommune til Novo Nordisk.

Vi har siden 1982 arbejdet professionelt med energibesparelser i praksis, og vores ideer og visioner bygger på næsten 30 års erfaringer.

Som senest Klimakommissionen har fremført, er det muligt at opnå energibesparelser inden for en lang række sektorer i samfundet. De forslag, der præsenteres i dette oplæg, er opdelt sektorvist.

1. Bygninger

Bygningsdrift står for 40 % af Danmarks samlede energiforbrug. Selvom Klimakommissionen skønner, at 25-30 % af bygningsmassen i 2050 ikke er opført endnu, og det derfor er vigtigt, at vi bygger så energieffektivt som muligt, ligger de største muligheder for energibesparelser i de eksisterende bygninger. Men det er også her, at de største udfordringer findes.

1.1 Alle bygningsrenoveringer skal være energirenoveringer

Mange energibesparende tiltag, især vedr. klimaskærmen, kan bedst, eller kun, betale sig i forbindelse med en almindelig renovering. En bygning renoveres typisk hvert 40. år, så vi får ikke ret mange chancer til energimæssige forbedringer i bygningens levetid. Derfor er det vigtigt, at alle bygningsrenoveringer er energirenoveringer.

Problemet er, at langt fra alle ser sådan på situationen.

1.1.1 Ejer/lejer-problematikken

I privat udlejningsbyggeri og i forbindelse med erhvervsudlejning har udlejer og lejer forskellige interesser. Det er typisk udlejer, der har udgiften til det energiforbedrende tiltag, og lejer der opnår besparelsen. Samtidig er der grænser for, hvor mange udgifter udlejer kan overføre på lejer. Det medfører, at udlejers interesse for at gennemføre ekstra energitiltag er begrænset.

Energiforum Danmark foreslår:

- *At der, som CONCITO foreslår, indføres mulighed for at lejer og udlejer kan aftale energirenovering af ejendomme uden for lejelovens normale bestemmelser, i stil med de muligheder der var i forbindelse med byfornyelsen i 1990'erne. og at der, f.eks. inden for rammerne af Grundejernes Investeringsfond, oprettes en garantipulje til at forsikre lejere mod huslejestigninger der, mod forventning, ikke modsvares af energibesparelser*
- *at der arbejdes på at identificere en ESCO-lignende løsning, hvor en privat organisation overtager den energimæssige drift af bygningen, mens gevinsten ved gennemførte energibesparelser i en aftalt periode og med en aftalt fordelingsnøgle deles med udlejer og lejere*
- *at der tilvejebringes offentlige støttemuligheder og/eller fordelagtige finansieringsmodeller til energirenovering i privat boligbyggeri*

1.1.2 Landsbyggefonden skal også dække energirenovering

I den almene boligsektor spares der gennem fortsat betaling af udamortiserede realkreditlån op til renoveringer gennem landsbyggefonden. Når landsbyggefonden støtter et større renoveringsprojekt, betragtes omkostninger til mange energitiltag som ekstraomkostninger, som landsbyggefonden ikke mener at kunne prioritere støtte til, fordi de samlede midler er begrænsede i forhold til det faktiske renoveringsbehov. Det betyder, at boligorganisationerne i mange tilfælde ikke kan få den ønskede støtte til den del af projektet, der er energirenovering.

Til gengæld er der for den ældre del af den almene boligsektor, der er pålagt indbetaling af pligtmæssige bidrag til landsbyggefonden, mulighed for at trække en del af de indbetalte midler tilbage i form af tilskud til forbedringsarbejder. Energieffektivisering og investeringer i VE-anlæg betragtes som forbedringsarbejder og kan efter beslutning i boligorganisationens bestyrelse dække op til to tredjedele af den forventede anlægsudgift. Der var ved udgangen af 2009, jfr. BLF's 2009-årsberetning, opsamlet en ikke-disponeret saldo på boligorganisationernes konti på knap 1,5 mia. kr., der kan bidrage til at iværksætte en lang række større og mindre energiprojekter til gavn for beskæftigelsen i byggesektoren, for beboernes samlede boligudgift og for opfyldelse af klimamålsætningen.

Energi Forum Danmark foreslår:

- at Landsbyggefondens reelle muligheder for at støtte energirenovering øges
- at landsbyggefonden, f.eks. i samarbejde med Energi Forum Danmark, iværksætter en informationskampagne over for de berørte boligorganisationsbestyrelser og afdelingsbestyrelser for at øge fokus på denne fordelagtige finansieringskilde til energiprojekter
- at Boligselskabernes Landsforening og netselskaberne, ikke mindst el- og fjernvarmeselskaberne, indgår en strategisk samarbejdsaftale om at forbedre de ældre almene boligafdelingers energimæssige niveau med mindst en kategori hvert tredje år, indtil mindst 75% af boligafdelingerne har opnået energimærke C eller bedre for både el og varme. Samarbejdsaftalen kan finansielt bygge på en kombination af landsbyggefondens trækningsret og netselskabernes indkøb af gennemførte energibesparelser. I tilrettelæggelsen og gennemførelsen af konkrete projekter bør der både benyttes netselskabernes egne rådgivere og eksterne rådgivere og installatører

1.1.3 Økonomiske incitamenter til energirenovering

Rigtig mange energibesparelser i bygninger har lang tilbagebetalingstid, f.eks. 15-20 år, og dermed længere investeringshorisont end den enkelte boligejer har. Derfor kan yderligere økonomiske incitamenter være nødvendige.

Energi Forum Danmark foreslår:

- at der indstiftes en fond, der tilbyder muligheder for økonomisk støtte til energirenoveringer. Det kan f.eks. være i form af tilskud til bestemte typer tiltag, en særlig fordelagtig rente til energirenoveringslån eller rabat på ejendomsskatten, hvis man gennem energirenovering flytter sit hus til en bedre kategori på energimærkningen.

- at man i forbindelse med BR2015 udarbejder en lavenergiklasse for bestående bygninger, der kan udløse tilskud til renoveringsprojekter efter ovenstående retningslinjer

1.2 Forsyning og bygninger i overgangstider

Klimakommissionens analyser viser, at 40-70 % af det samlede energiforbrug i 2050 skal dækkes af el, mod 20 % i dag.

Danmark vil over de næste 40 år gå fra strøm, der primært produceres på anlæg med overskudsvarme til, at hovedparten af strømmen produceres på vindmøller, solceller m.v. uden varme som overskudsprodukt.

Det betyder, at bygninger i kraftvarmeområderne over de næste 40 år skal reducere deres varmeforbrug betydeligt, hvis vi skal undgå at holde kraftvarmeanlæggene kørende udelukkende for varmens skyld. I den forbindelse er timing vigtig. På den ene side skal vi ikke smide overskudsvarme i havet og samtidig bruge mange penge på energibesparelser. På den anden side kan vi ikke bygge og renovere bygninger til en forsyningssituation, der er forældet om 20 år, når renoveringen skal holde i 40 år.

Det er derfor nødvendigt at se mere udogmatisk på energibesparelser i kraftvarmeområder, samt undersøge hvordan fjernvarmen kan bruges mere fleksibelt.

Kommunerne får som planlægningsmyndighed en afgørende rolle for, at timingen mellem bygningsrenovering og udbygning og omlægning af forsyning bliver optimal.

Energiforum Danmark foreslår:

højere grad slår igennem økonomisk på varmeregningen, og varmebesparelser dermed bliver økonomisk mere attraktive

- *at der stilles krav om, at kommunerne udarbejder strategiske energiplaner, der forholder sig til samspillet mellem forsyning og energibesparelser med behørigt hensyn til de landsdækkende, langsigtede mål om hhv. besparelser og forsyningssammensætning.*
 - *Energistyrelsen og KL tilvejebringer en række værktøjer for strategisk energiplanlægning til kommunerne*
 - *at fjernvarmetariffernes faste del mindskes, således at energibesparelser i*
- *at der laves demonstrationsprojekter med lavenergibyggeri og lavtemperatur fjernvarmeforsyning, samt energirenovering og lavtemperatur fjernvarme*

2. Den offentlige sektor

2.1 De grundlæggende betingelser for energibesparelser

Der er allerede iværksat rigtig mange gode energibesparende initiativer i stat, regioner og kommuner, men der er også en række uhensigtsmæssigheder i indsatsen.

I staten er der klare besparelsesmål, men ikke afsat tilstrækkelige midler til at iværksætte de nødvendige tiltag, og mange ministerier halter langt efter det fastsatte mål om en 10 % reduktion i perioden 2006-2011, især hvad angår elforbruget.

Regioner og kommuner kan lånefinansiere deres energi-initiativer, men mangler overordnede målsætninger for indsatsen, og en række kommuner mangler derudover også overblik både over deres samlede energiforbrug og i de enkelte bygninger.

Dertil kommer, at nogle kommuner har vanskeligt ved at finansiere den del af vedligeholdelsen, som ligger ud over energioptimeringen.

Endelig tages der ikke altid nok hensyn til totaløkonomi og energieffektivitet i forhold til de mange kommende anlægsopgaver. Særligt i forbindelse med de store sygehusbyggerier er rammerne for den samlede anlægsøkonomi for snævre til at indtænke energieffektivitet og dermed sikre den mest optimale driftsøkonomi.

Energiforum Danmark foreslår:

- at kommuner og regioner, der ikke har indgået kurveknækkeaftale med Center for Energibesparelser eller klimaftale med DN, får klare energibesparelsesmål, der skal offentliggøres og løbende afrapporteres på kommunernes og regionernes hjemmesider, samt Center For Energibesparelsers hjemmeside
- at energiregistrering og energistyring bliver et lovkrav i offentlige bygninger med et forbrug over 15.000 kWh om året
- at der afsættes et engangsbetrag i form af en pulje til finansiering af energibesparende tiltag i staten, hvis provenu fra besparelserne i en årrække går tilbage til puljen, så nye tiltag løbende kan finansieres uden yderligere bevillinger
- at kravene til totaløkonomiske betragtninger i forbindelse med offentligt byggeri skærpes, og at der indføres budgetmekanismer, der muliggør overførsel af midler fra driftsfasen til anlægsfasen.

2.2 Kommuner og regioner som VE-producenter?

Mange kommuner og regioner har i tilknytning til egne bygninger VE-anlæg, som producerer energi. I den forbindelse kan de anvende netto-afregnings-ordningen, der fritager dem for energiafgifter, såfremt produktionen ikke netto overstiger forbruget i den pågældende bygning.

Afregningsbetingelserne og afgiftsreglerne skal sikre mod kommerciel udnyttelse af afgiftsfritagelsen, men forhindrer samtidig en mere eksperimentel brug af VE-anlæg eller brug af fleksible modeller, hvor anlæg producerer strøm til nettet og udligner forbrug på flere offentlige brugssteder.

Et eksempel fra Skive Kommune:

Kommunen ønsker at bygge en solcellepark der forsyner byens gadebelysning. Gadebelysningen har flere målere og brugssteder og derfor kan ét anlæg ikke forsyne gadebelysningen og samtidig leve op til de regler i nettoafregningsordningen for solceller. I dette tilfælde skulle hvert brugssted have et særskilt anlæg for at opfylde reglerne, hvilket økonomisk og arkitektonisk ville have været besværligt og fordyrende

Flere kommuner og regioner ønsker at investere i vedvarende energi til eget forbrug, men bremses af reglerne om energiafgifterne.

Energiforum Danmark foreslår:

- *at der åbnes op for at netto-afregnings-ordningen også kan gælde for regionale og kommunale anlæg, der forsyner flere forbrugssteder, ejet af den enkelte region eller kommune.*

3. Industrien

Klimakommissionens analyser viser, at 23 % af samfundets energiforbrug anvendes i industrien, og primært til procesformål.

Potentialet for energibesparelser i industrien er stort. Energistyrelsen vurderer, at besparelspotentialet udgør 10 % med en tilbagebetalingstid på bare to år, og sætter man tilbagebetalingstiden op til 10 år, kan der spares 32%. Samtidig er disse besparelser ofte langt billigere både privatøkonomisk og samfundsøkonomisk end de energibesparelser, vi kan opnå i f.eks. boliger.

For de fleste industrivirksomheder er energiuudgifterne marginale omkostninger, og motivationen til at prioritere energibesparende tiltag er derfor begrænset. De øgede energiafgifter øger dog gradvist virksomhedernes økonomiske motivation til at spare på energien.

For en række energitunge virksomheder er der med øgede energiafgifter en risiko for, at produktionen flyttes til andre lande af konkurrencehensyn. Det medfører ofte øget energiforbrug globalt set og tabte arbejdspladser i Danmark.

Derfor bør det sikres, at en del af provenuet fra afgifterne tilbageføres til energibesparende aktiviteter i industrien, således at den tabte konkurrenceevne modsvares af øget energi- og produktionseffektivitet.

Energiforum Danmark foreslår:

- at aftale-konceptet, hvor energitunge virksomheder slipper for udvalgte afgifter mod en systematisk og certificeret indsats for energibesparelser, udvides til at dække flere virksomheder
- at investeringer i energibesparende tiltag giver rabat på energiafgifter i en periode
- at en del af energiafgifterne øremærkes til energibesparende aktiviteter i industrien

4. Initiativer på tværs af sektorer

4.1 Energibesparelser i driften

Langt de billigste energibesparelser opnås gennem justeringer i driften og gennem adfærdssændringer, og samtidig ligger op mod 50 % af energibesparelspotentialer der. Derfor er det ekstra ærgerligt, at der ikke er større fokus på dette område. Det burde f.eks. være en aktiv del af energimærkningen i store bygninger.

Energiforum Danmark foreslår:

- at der stilles krav om energiregistrering og energistyring i forbindelse med energiforbrug i den enkelte bygning på over 20.000 kWh/år
- at man i forbindelse med ibrugtagning af nyt byggeri og nye installationer stiller krav om, at installationerne er afprøvet i sammenhæng, og at de forskellige installationer virker sammen (commissioning)
- at der satses massivt på efteruddannelse af driftspersonale, evt. som en del af Center for Energibesparelsers aktiviteter
- at netselskaberne som en del af deres energispareforpligtelser igangsætter forsøgs- og demonstrationsaktiviteter inden for energieffektive driftsstrategier for et sundt indeklima.

4.2 Manglende viden og opmærksomhed

Viden og fokus er vigtige forudsætninger for at opnå og fastholde energibesparelser. Og at spare på energien er en løbende proces, der aldrig bliver færdig, fordi vores forbrug, muligheder og vaner hele tiden ændrer sig. Derfor er det vigtigt hele tiden at opdatere og udvikle mål og fokus på energibesparelsesområdet.

4.2.1 Vi mangler et mål

Skal Danmarks "fælles energimåler" løbe baglæns, kræver det, at de enkelte private og offentlige virksomheder kender deres energiforbrug samt målene for hvor meget, der kan og skal spares. For at vurdere om f.eks. en klimakommune aftale på 2 % reduktion af energiforbruget er ambitiøst eller utilstrækkelig, skal man kende de overordnede mål, samt have en ide om, hvem der skal løfte hvilken del af opgaven.

I dag vurderes, at der er en renoveringsrate i den eksisterende bygningsmasse på lidt over 1 %. Analyser viser, at hvis energi- og klimapolitiske mål skal nås, er det nødvendigt at øge dette til 3 %. En indsats kunne oplagt starte med mål for den offentlige sektor, således som man har set det i udlandet.

Energiforum Danmark foreslår:

- *at en kommende energiaftale indeholder konkrete målsætninger for energibesparelser i forskellige sektorer*
- *at en kommende energiaftale lægger op til en løbende evaluering og udvikling af målsætningerne*

4.3 Ny viden og nye redskaber

Vi har i dag en række videntcentre, der stiller viden til rådighed for virksomheder og forbrugere, og denne indsats skal selvfølgelig fortsættes og styrkes.

Det er vigtigt at lære af tidligere erfaringer, både når det gælder tekniske og organisatoriske løsninger. F.eks. bør der på ESCO-området efterhånden være så mange erfaringer, at der kan udledes en lære og nogle koncepter, der kan lette vejen for fremtidige brugere af ESCO-modellen.

Energiforum Danmark foreslår:

- *at der udarbejdes guidelines og standard materiale omkring ESCO, OPP og andre koncepter der fremmer energibesparelsesindsatsen*
- *at der undervises i samlede energiløsninger og gode koncepter der virker på de tekniske skoler og på de tekniske universiteter*
- *at erfaringerne fra videntcenter for energibesparelser i bygninger inddrages mere aktivt i efteruddannelserne på AMU, VUC m.v.*
- *at den finansielle sektor pålægges at udarbejde standardkoncepter for finansiering af energirenovering i den private sektor.*

4.4 Markedet for energi og energibesparelser

Fleksibelt elforbrug, smart-grid og intelligente målere, fremtidens forsyning og forbrug skal være varieret, fleksibelt og intelligent. Det kræver øget interaktion mellem forbrugere og leverandører, og måske også at der gøres op med de vante forestillinger omkring rollefordelingen.

Hvor er markedspladsen?

Energiselskaberne har en forpligtelse til at medvirke til besparelser på 6,1 PJ om året, og i regeringens Energistrategi 2050 lægges op til, at denne forpligtelse gradvis skærpes frem mod 2020. Til det formål må de over energiregningen opkræve ca. 850 mio. kr. Energiselskaberne har metodefrihed i fht., hvordan de skaffer de 6,1 PJ, og det giver en dynamisk og varieret indsats med fokus på de billigste energibesparelser.

Indsatsen er dog ikke uden problemer. Trods lancering af digitale markedspladser, informationsmøder m.v. er der stadig en stor uigennemsigthed på markedet for energibesparelser. Hvilke selskaber giver tilskud eller støtte til hvad og på hvilke betingelser?

Samtidig er der en tendens til, at en del af de energibesparelser der registreres ikke er ekstra energibesparelser, men besparelser der alligevel ville blive gennemført som følge af krav i bygningsreglement, lovkrav eller andre støtteordninger (f.eks. skrotningsordning for oliefyr), eller blot fordi det var en god forretning under alle omstændigheder. Man kan sige, at vi betaler for noget, vi havde fået alligevel uden udgift, i stedet for at motivere til nye, ekstra energibesparelser.

Et eksempel er et fjernvarmeselskab, som manglede besparelser i forhold til sin forpligtelse og derfor købte elbesparelser på en tankstation (LED lys). Projektet ville øjensynligt være blevet gennemført under alle omstændigheder.

Energiforum Danmark foreslår:

- *at kriterierne for, hvilke aktiviteter der kan opnå støtte via energiselskabernes aktiviteter, skærpes således, at vi undgår dobbelt støtte og støtte til tiltag som skulle være gennemført alligevel som følge af love, regler og aftaler*
- *at reglerne for opgørelse af energiselskabernes gennemførte energibesparelser justeres, så det bliver mere attraktivt for netselskaberne at medvirke til at gennemføre energibesparelser med relativt lang tilbagebetalingstid, f.eks. klimaskærm-arbejder, således som det kendes fra f.eks. Storbritannien*
- *at **alle** energiselskaber beskriver deres aktiviteter og tilbud på den digitale markedsplads (www.energispaesiden.dk)*